

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**ODGOVORI NA PITANJA BANAKA U VEZI SA PRIMJENOM
ODLUKE O IZRAČUNAVANJU KAPITALA BANKE („Službene novine
Federacije BiH“, broj 98/23) i
UPUTSTVA ZA BONITETNO VREDNOVANJE SOFTVERA ZA
POTREBE IZRAČUNA REGULATORNOG KAPITALA broj: 01-702/24 od
13.02.2024. godine**

Datum odgovora:	16.02.2024. godine
Područje:	Pojmovi
Tema:	Član 2. tačka g)
Broj pitanja:	1
Pitanje banke:	Da li se investicija u toku za nabavku softvera u cijelosti smatra odbitnom stavkom, uvažavajući činjenicu da to nije slučaj sa vrijednošću softvera koja se koristi kao odbitna stavka nakon aktivacije predmetne imovine?
Odgovor FBA:	Cilj predloženih odredbi u kontekstu softvera i njegovog tretmana u kapitalu bio je postići odgovarajuću ravnotežu između potrebe za određenim nivoom konzervativnosti u postupanju sa softverom u bonitetne svrhe, a posebno sa aspekta njegove vrijednosti u slučaju restrukture, stečaja i likvidacije i priznavanja iste iz poslovne i ekonomske perspektive u sve digitalnijem okruženju. Predloženo bonitetno odstupanje primjenjuje se na onu softversku imovinu koja je klasifikovana kao nematerijalna imovina kako je definisano u članu 2. tačka g) Odluke o izračunavanju kapitala banke (u daljnjem tekstu: Odluka). Dakle, neće svaka softverska imovina ispunjavati uslove za ovakvo bonitetno odstupanje. Dodatno, Uputstvom za bonitetno vrednovanje softvera za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala (u daljnjem tekstu: Uputstvo za softver) propisano je da, ukoliko je banka priznala softver u bilansu stanja, ali isti nije dostupan za upotrebu i nije se počeo amortizovati u računovodstvene svrhe, banka je dužna puni iznos softvera, koji je priznat u bilansu stanja banke prema primjenjivom računovodstvenom okviru tretirati kao odbitnu stavku redovnog osnovnog kapitala. Shodno navedenom, „investicija u toku za nabavku softvera“ se smatra odbitnom stavkom u cijelosti. Također, treba napomenuti da je potrebno praviti razliku između softvera koji se tretira kao nematerijalna imovina, a to je najčešće aplikativni softver (bankarske core aplikacije i dr.), dok npr. sistemski softver (operativni sistemi i dr.) dolazi sa ili je instaliran na

	hardverskoj opremi i bez koje navedeni dio opreme ne može funkcionisati i tretira se kao sastavni dio te opreme.
Tema:	Član 2. tačka uu)
Broj pitanja:	2
Pitanje banke:	Da li špekulativno finansiranje nekretnina ne podrazumijeva kredite za sticanje ili razvoj zemljišta ili gradnju na zemljištu povezanu sa nekretninom ili za sticanje takve nekretnine sa namjerom kasnijeg iznajmljivanja trećim licima gdje otplata kredita kroz godine zavisi isključivo od iznajmljivanja predmetne nekretnine i/ili iznajmljivanja drugih nekretnina također u vlasništvu klijenta (ovo su uglavnom klijenti sa šifrom djelatnosti 'iznajmljivanje i upravljanje nekretninama ili nekretninama uzetim u zakup (leasing)')?
Odgovor FBA:	U skladu sa članom 2. tačka uu) Odluke, špekulativnim finansiranjem nekretnine smatra se finansiranje za sticanje, razvoj ili gradnju na zemljištu u vezi sa nekretninom ili u vezi sa tom nekretninom sa namjerom kasnije prodaje radi ostvarivanja dobiti. Dakle, ističe se da je namjera druge ugovorne strane prodaja zbog ostvarivanja dobiti, obzirom da je isto jedini izvor povrata sredstava banci, a što se smatra špekulativnim. Navedeno proizilazi iz činjenice da prodaja, a u konačnici i novčani tokovi povezani sa prodajom za povrat kredita zavise od vrijednosti (tržišne cijene predmetne nekretnine) u određenom vremenskom periodu, jednom trenutku u vremenu. U odnosu na navedeno, finansiranje sa namjerom iznajmljivanja ne ispunjava uslove date u samoj definiciji, te novčani tokovi koji su potrebni za povrat predmetnog kredita ne zavise isključivo od vrijednosti u jednom trenutku u vremenu, nego se realizuju kroz duži vremenski period, te se isto ne smatra špekulativnim finansiranjem nekretnina, u smislu odredbi člana 2. tačka uu) Odluke.
Područje:	Regulatorni kapital i kapitalni zahtjevi za banke
Tema:	Član 10. stav (2)
Broj pitanja:	3
Pitanje banke:	<p>Vezano za član 10. stav (2) Odluke da li se odnosi isključivo na softver (aplikativni i sistemski) ili se podrazumijeva i uključivanje licenci?</p> <p>Da li se bonitetno vrednovanje softvera primjenjuje na kompletnu kategoriju softvera u bilansu stanja banke? U predmetnom stavu se navodi da se bonitetno vrednovanje softvera primjenjuje na imovinu u obliku softvera na čiju vrijednost postupak restrukture, stečaja ili likvidacije banke nema negativan uticaj? Na koji način će banka procijeniti da li i u kojoj mjeri postupak restrukture, stečaja ili likvidacije utječe ili može negativno utjecati na vrijednost softvera?</p> <p>Trenutna pozicija 'nematerijalna imovina', koja predstavlja odbitnu stavku od regulatornog kapitala (obrazac C 01.00), obuhvata neto knjigovodstvenu vrijednost softvera i licenci. Posmatrano sa knjigovodstvene evidencije, obje stavke su na kontima grupe 02 – nematerijalna imovina, ali sa posebnom razradom 020 – patenti, inovacije, licence i 022 – softver.</p>
Odgovor FBA:	Imovina u obliku softverske imovine postaje sve važnija vrsta imovine, u sve digitalnijem poslovnom okruženju. Bonitetno vrednovana imovina u obliku softvera na

	<p>čiju vrijednost restruktura, stečaj ili likvidacija banke nema značajan utjecaj ne bi trebala biti predmet odbitka nematerijalne imovine od stavki redovnog osnovnog kapitala. Ta je specifikacija važna jer je softver širok pojam, a koji obuhvata više različitih vrsta imovine, od kojih neke ne zadržavaju svoju vrijednost u slučaju „gone concern“ scenarija. Navedeni koncept se primjenjuje i na licence koje se klasifikuju kao nematerijalna imovina u skladu sa članom 2. tačka g) Odluke. U tom kontekstu u obzir bi trebalo uzeti razlike u vrednovanju i amortizaciji imovine u obliku softvera, te ostvarene prodaje takve imovine. Dodatno, nije moguće generalizovati da li će i koliku vrijednost imati određena imovina u obliku softvera u slučaju restrukture, stečaja ili likvidacije. Vrijednost koja se i dalje zadržava uglavnom zavisi od specifičnih karakteristika samog softvera i karakteristika IT sistema.</p> <p>Shodno navedenom, koncept bonitetnog vrednovanja softvera za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala trebao bi zadovoljiti podjednako dva ključna cilja, odnosno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadržavanje odgovarajućeg nivoa konzervativnosti kod tretmana softvera za bonitetne svrhe, pogotovo njegove ograničene vrijednosti u scenariju „gone concern“ i - priznavanja relevantnosti imovine u obliku softvera u kontekstu poslovne i ekonomske vrijednosti, te uzimajući u obzir značajnost digitalizacije i njenu kontinuirano sve veću zastupljenost u poslovnim aktivnostima. <p>Dakle, Uputstvom za softver obuhvaćen je softver, te softverske licence i patenti. Obzirom na specifičnosti te imovine, Agencija nije u mogućnosti specificirati koja imovina će zadržati vrijednost u restrukturi, stečaju ili likvidaciji, odnosno koja imovina neće zadržati vrijednost u navedenim slučajevima. Dodatno, potrebno je praviti razliku između aplikativnog softvera i sistemskog softvera kako je navedeno i u odgovoru na pitanje broj 1.</p>
Područje:	Finansijska poluga, zaštitni slojevi kapitala i mjere za očuvanje kapitala
Tema:	Član 41. stav (4)
Broj pitanja:	4
Pitanje banke:	Koje vrste transakcija finansiranja vrijednosnih papira je potrebno obuhvatiti u izračunu finansijske poluge, kao i primjer istih.
Odgovor FBA:	<p>Član 2. tačka iii) Odluke definiše da transakcije finansiranja vrijednosnih papira uključuju repo transakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane i maržne kredite.</p> <p>Također, Odluka o upravljanju rizikom likvidnosti banke definiše u članu 2. tačka t) na isti način transakcije finansiranja vrijednosnih papira. Shodno navedenom, u izračun finansijske poluge se uzimaju u obzir sve predmetne transakcije koje su u obuhvatu definicije.</p> <p>Tržište repo i obrnutih repo transakcija predstavlja značajan izvor kratkoročnog finansiranja banaka. Repo transakcije su finansijske transakcije u kojima jedna strana prodaje imovinu (daje kolateral i uzima gotovinu) drugoj strani (prima kolateral i daje gotovinu) sa ugovorenom obavezom da otkupi imovinu na prethodno ugovoreni datum u budućnosti. Ove se transakcije često smatraju osiguranim transakcijama kreditiranja</p>

	<p>između drugih ugovornih strana. Zajmodavci daju gotovinu zajmoprimcu, a kredit je osiguran kolateralom zajmoprimca. Po dogovoru između dviju strana, zajmoprimac kupuje kolateral ubrzo nakon toga, obično sljedećeg dana, po nešto višoj cijeni. Zajmodavac naplaćuje kamatnu stopu koja se naziva "repo stopa".</p> <p>Uvećanje za kreditni rizik druge ugovorne strane na transakcije finansiranja vrijednosnih papira se treba uključiti kada npr. banka primi gotovinu (fer vrijednost gotovine primljene od druge ugovorne strane u okviru date transakcije – C_i) u zamjenu za vrijednosne papire koje je dužna otkupiti poslije (fer vrijednost vrijednosnih papira pozajmljenih drugoj ugovornoj strani u okviru date transakcije – E_i). Uvećanje za kreditni rizik druge ugovorne strane se također treba uključiti i kod pozajmljivanja vrijednosnih papira (fer vrijednost primljenih vrijednosnih papira – C_i) neovisno da li je gotovina ili drugi vrijednosni papir dat u zamjenu (fer vrijednost pozajmljene gotovine ili vrijednosnih papira – E_i). Potrebno je istaći da je uvećanje jednako nuli ($E_i^* = 0$) gdje gotovina ili vrijednosni papir nije uzet u zamjenu za pozajmljeni vrijednosni papir.</p>
Tema:	Član 41. stav (7)
Broj pitanja:	5
Pitanje banke:	Da li ukupna imovina koja se koristi za izračun finansijske poluge treba da odgovara ukupnoj imovini iskazanoj u bilansu stanja (obrazac BA 40.00) jer se u istom vrši netiranje imovine i obaveza (unaprijed naplaćene naknade po kreditima se uključuju u aktivu na poziciju neto kredita)?
Odgovor FBA:	<p>Ukupna imovina koja se koristi za potrebe izračuna finansijske poluge nije nužno jednaka poziciji ukupne imovine iskazane u bilansu stanja (obrazac BA 40.00). Postoje različiti slučajevi u kojima se računovodstvena imovina može razlikovati od izloženosti finansijske poluge, uključujući one oduzete od osnovnog kapitala (tj. nematerijalna imovina, odgođena porezna imovina itd.), derivati itd.</p> <p>Dodatno, potrebno je naglasiti da netiranje imovine i obaveza iz člana 41. stav (7) tačka b) Odluke nije u vezi sa računovodstvenim načinom iskazivanja stavki imovine i obaveza, gdje se stavke finansijske imovine (npr. krediti u bilansu banke) umanjuju za utvrđeni iznos očekivanih kreditnih gubitaka i iznos unaprijed naplaćenih naknada po ovim finansijskim instrumentima.</p>
Tema:	Član 41. stav (8)
Broj pitanja:	6
Pitanje banke:	U vezi sa članom 41. Odluke, molimo za primjer ili dodatno pojašnjenje na koje bi konkretne slučajeve kredita bio primjenjiv stav (8) Odluke. Da li se stav (8) člana 41. Odluke može primijeniti na sve kredite, koji su 100% obezbijeđeni depozitom i ispunjavaju sve navedene uslove?
Odgovor FBA:	Stavom (9) istog člana je pojašnjeno da pojmovi „kredit za pretfinansiranje“ ili „međukredit“ znače kredit koji se dužniku odobrava na ograničeni period kako bi se premostili dužnikovi manjkovi u finansiranju, dok se ne odobri konačni kredit u skladu s kriterijima utvrđenim u propisima kojima su uređene takve transakcije. Dakle, ključna je ograničenost u trajanju ovakve vrste kredita u kontekstu premoštavanja dužnikovih manjkova. Shodno navedenom, odgovor na ostatak pitanja nije potvrđan imajući u vidu

	da ročnost i namjena kredita u potpunosti osiguranih depozitom nije u skladu sa datim pojašnjenjem u stavu (9). Nadalje, krediti osigurani depozitom su za potrebe izračuna finansijske poluge već umanjeni za iznos depozita.
Tema:	Član 41. stav (9)
Broj pitanja:	7
Pitanje banke:	Uvažavajući činjenicu da su u predmetni član Odluke uvršteni pojmovi “kredit za pretfinansiranje” ili “međukredit” koji se do sada nisu bili propisani, a kako isti sa sobom nose potencijal za unaprjeđenje rezultata stope finansijske poluge, molimo za dodatno pojašnjenje predmetnih pojmova. Da li se pod predmetnim pojmovima podrazumijevaju krediti poput lombardnih kredita ili bilo koja kreditna eksponiranost koja je pokrivena kolateralom evidentiranim na štednom računu u banci koja odobrava kredit? Da li je nužno da postoji poznata i direktna veza da je riječ o kreditima formiranim isključivo na ograničeni period nakon čega je klijent u obavezi realizovati konačni kredit ili do konačnog kredita u nekim slučajevima (molimo za pojašnjenje u kojim) nije neophodno da bi se saldo štednog računa iskoristilo za umanjene vrijednosti izloženosti kredita za pretfinansiranje ili međukredit?
Odgovor FBA:	Na dio pitanja dat je odgovor u okviru pitanja broj 6. uz napomenu da kredit za pretfinansiranje ili međukredit predstavlja kreditiranje na ograničeni period kako bi se premostili manjkovi u finansiranju i dok se ne odobri konačni kredit, a da bi se isti mogao umanjiti pozitivnim saldom na štednom računu dužnika potrebno je da su ispunjeni svi navedeni uslovi u okviru stava (8) predmetnog člana. Shodno navedenom, krediti osigurani depozitom ili osigurani kolateralom evidentiranim na štednom računu ne ispunjava uslove date u okviru st. (8) i (9) predmetnog člana Odluke.
Područje:	Kapitalni zahtjevi za kreditni rizik
Tema:	Član 50. stav (2)
Broj pitanja:	8
Pitanje banke:	U kojem članu je definiran način izračuna u glavi V., te da li postoji kriterij za izbor načina izračuna ili banka može izabrati sama. Alternativni način izračuna u članu 51. opisuje izračun derivata koji nisu navedeni u članu 50., molimo za pojašnjenje.
Odgovor FBA:	Kako je i navedeno u članu 50. Odluke, banka je dužna utvrditi vrijednost izloženosti za finansijske derivate iz Priloga II u skladu sa metodom originalne vrijednosti ukoliko njeni poslovi sa derivatima ne prelaze postavljene pragove (5% ukupne imovine i 100 miliona EUR u protuvrijednosti u KM), odnosno kada je iznos njenih bilansnih i vanbilansnih poslova sa derivatima jednak ili manji od oba praga. Dodatno se kaže da banka može, za repo transakcije, transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcija sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita, odrediti vrijednost izloženosti u skladu sa metodom originalne vrijednosti umjesto koristeći se CRM tehnikama koje su detaljnije opisane u Poglavlju V Odluke. U kontekstu trenutnog obima poslova sa derivatima kod banaka koje posluju na teritoriji FBiH, procijenjeno je da se u ovoj fazi druge metode (standardizovani pristup kreditnom riziku druge ugovorne strane i pojednostavljeni standardizovani pristup kreditnom riziku druge ugovorne strane) za izračun izloženosti

	finansijskih derivata za potrebe kapitalnog zahtjeva za rizik druge ugovorne strane neće propisivati, odnosno neće se transponovati iz delegirane Uredbe.
Tema:	Član 50. stav (3)
Broj pitanja:	9
Pitanje banke:	Da li se uslovi od 5% ukupne imovine banke i 100 miliona EUR u članu 50. odnose isključivo na pozicije klasifikovane unutar knjige trgovanja?
Odgovor FBA:	U stavu (4) člana 50. Odluke propisan je način na koji se vrši računanje, a tačka c) propisuje: „uključuju se sve pozicije u finansijskim derivatima, osim kreditnih derivata koji su priznati kao interne zaštite od izloženosti kreditnom riziku iz bankarske knjige.“ Dakle, navedeni pragovi se računaju za sve pozicije derivata bez obzira da li se nalaze u knjizi trgovanja ili u bankarskoj knjizi.
Tema:	Član 51.
Broj pitanja:	10
Pitanje banke:	Da li banka može isključiti EUR/BAM transakcije prilikom izračuna izloženosti budući da se ove transakcije drže u knjizi banke? Dodatno, potrebno je detaljnije objasniti način izračuna trošak zamjene (RC)? Da li se u ovom slučaju prema dostavljenoj formuli na zadnji izvještajni datum u mjesecu uzimaju samo pozitivni iznosi sadašnje tržišne vrijednosti, u slučaju pozicije bankarske knjige?
Odgovor FBA:	Banka koja ulazi u poslove sa derivatima nema nužno samo namjeru trgovanja već i namjeru da se zaštiti. S tim u vezi, računanje u skladu sa metodom originalne vrijednosti se vrši bez obzira da li se određeni derivat nalazi u knjizi trgovanja ili ne (dakle evidentiran je u bankarskoj knjizi). Međutim, u konkretnom slučaju koji banka navodi i uzimajući u obzir perspektivu potencijalne buduće izloženosti, banka može navedene transakcije isključiti iz izračuna metodom originalne izloženosti. Sadašnja tržišna vrijednost (CMV) se odnosi na tržišnu vrijednost transakcija prije smanjenja za iznos kolaterala koji se drži ili daje, pri čemu se pri izračunu sadašnje tržišne vrijednosti provodi netiranje pozitivnih i negativnih tržišnih vrijednosti. U nastavku dajemo primjer izračuna metodom originalne vrijednosti: <ul style="list-style-type: none"> - Banka ima valutni forward ugovor sklopljen sa pravnim licem kreditne kvalitete nivoa 5 sa kojim nema sklopljen maržni ugovor; - Sadašnja tržišna vrijednost (CMV) na izvještajni datum u bilansu stanja banke iznosi 500 KM; - Potencijalna buduća izloženost (PFE) iznosi 350.000 KM (adjusted notional amount - AdjNot) Vrijednost izloženosti= $1,4 * (500 + 0,04 * 350.000) = 20.300$ KM.
Tema:	Član 63.
Broj pitanja:	11
Pitanje banke:	Da li postoji očekivanje u pogledu načina raspodjele raspoloživog iznosa nekretnina koje služe kao obezbjeđenje ukoliko specifična nekretnina predstavlja osiguranje za dva ili više kredita? Npr. ukoliko grupa povezanih lica ima tri kredita (A, B i C) svaki sa ostatkom duga od po 100.000 KM, te su sva tri kredita osigurana jednom stambenom nekretninom tržišne

	vrijednosti od 125.000 KM, da li banka može čitavu vrijednost stambene nekretnine alocirati na kredit A (što bi učinilo kredit A kreditom koji je potpuno obezbijeden nekretninom i isključilo ga iz izračuna ukupnog iznosa koju grupa povezanih lica duguje banci u pogledu određivanja da li je dugovanje grupe veće ili manje od 250.000 KM), te posljedično preostale izloženosti posmatrati kao izloženosti prema stanovništvu?
Odgovor FBA:	Prije svega bitno je napomenuti da se prag od 250 hiljada KM primjenjuje samo na izloženosti prema malim i srednjim privrednim društvima koji ispunjavaju uslove za kategorizaciju u izloženosti prema stanovništvu. Dakle, za potrebe utvrđivanja ispunjenosti postavljenog praga od 250 hiljada KM dio izloženosti koji je osiguran kolateralom u obliku stambene nekretnine oduzima se od ukupnog iznosa koji duguje banci. Nadalje, u potpunosti je pogrešan pristup banke da se samo jedna izloženost u konkretnom slučaju pokriva u cijelosti datom nekretninom. Nije ispravno tumačenje da se može isključiti jedna od navedenih izloženosti, odnosno da kolateral služi za pokriće samo jedne izloženosti u cijelosti. Očekuje se da banka u konkretnom slučaju na ravnomjieran i dosljedan način izvrši alokaciju i raspored pripadajućeg kolaterala na date izloženosti. Dakle, u konkretnom slučaju kolateral treba podijeliti na tri izloženosti i iste kategorisati kao izloženosti osigurane nekretninama, pod uslovom da ispunjavaju uslove iz člana 64. Odluke.
Tema:	Član 64. stav (1)
Broj pitanja:	12
Pitanje banke:	Da li izloženosti pokrivene nekretninama koje nezadovoljavaju uslov iz st. (3) i (4) člana 64. Odluke treba samo dodijeliti povoljniji ponder, a ostaviti ih u klasi Izloženosti osigurane nekretninama, ili ih treba rasporediti u drugu klasu izloženosti? Npr. kredit fizičkom licu čija je izloženost grupe povezanih lica < 250.000,00 KM i jedna je od značajnog broja izloženosti sa sličnim karakteristikama, obezbjeden hipotekom na kuću za odmor. Izloženost ostaje u klasi izloženosti osigurane nekretninama, ali sa ponderom 75% (obzirom da bi se dodijelio ponder 75% u skladu sa članom 63. – izloženost prema stanovništvu) ili izloženost se svrstava u klasu izloženosti prema stanovništvu, sa ponderom 75% u skladu sa članom 63.
Odgovor FBA:	Banka bi trebala razmotriti da li navedena izloženost ispunjava uslove da bude klasifikovana kao jedna od izloženosti u stablu odlučivanja prije nego što je klasifikuje u kategoriju "izloženosti osigurane nekretninama". Kategorije izloženosti koje bi trebalo uzeti u obzir prije dodjele konkretne izloženosti kategoriji „izloženosti osigurane nekretninama“ ne uključuju izloženosti prema stanovništvu. S tim u vezi, ukoliko izloženost ispunjava uslove kojima se ista može rasporediti i u kategorije „izloženosti osigurane nekretninama“ i „izloženosti prema stanovništvu“, banka će je rasporediti u kategoriju „izloženosti osigurane nekretninama“. Napominjemo da navedene odredbe nisu bile predmet izmjena u odnosu na važeće odredbe iz 2017. godine.
Tema:	Član 66.
Broj pitanja:	13

Pitanje banke:	Molimo za pojašnjenje da li postojanje garancije izdate od strane sudužnika koji se bavi drugom ekonomskom aktivnošću i čija platežna sposobnost, procijenjena u kreditnoj analizi, može pomoći u otplati kredita, uklanja oznaku špekulativnog finansiranja nekretnine, tj. da li se mogu posmatrati sva lica odgovorna za otplatu kredita pri određivanju da li „otplata kredita zavisi isključivo od buduće prodaje predmetne nekretnine“?
Odgovor FBA:	Primarni faktor pri procjeni da li neka izloženost ispunjava uslov za tretiranje kao visokorizične izloženosti jeste postojanje visokog rizika od gubitka u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika, odnosno kada isti nema dovoljno drugih prihoda i imovine za ublažavanje gubitka banke. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, uključivanje sudužnika ne ograničava banku da koristi CRM tehnike. Dakle, ako je odobren kredit za finansiranje sticanja zemljišta za izgradnju/razvoj i sa namjerom njegove daljnje prodaje radi ostvarivanja dobiti, isti će se klasifikovati kao visokorizična izloženost, osim ako njegova otplata ne ovisi o budućoj prodaji odnosno imovine. U svrhu određivanja da li se radi o visokorizičnim izloženostima, banka će morati procijeniti sposobnost otplate klijenta nezavisno od prodaje finansiranih nekretnina. U konkretnom slučaju kada za kredit garantuje treća strana, banka bi izloženost trebala klasifikovati kao visokorizičnu izloženost, te procijeniti ispunjava li garancija uslove prihvatljivosti za kvalifikaciju kao nematerijalna kreditna zaštita i shodno tome primijeniti niži ponder rizika, ako su ispunjeni uslovi propisani Odlukom.
Tema:	Član 66. stav (5) tačka b)
Broj pitanja:	14
Pitanje banke:	Da li ovaj stav znači da sve izloženosti sa ponderom 150% dodijeljenim na osnovu ECAI procjene trebaju biti u klasi „visokorizične izloženosti“. Primjer: Banci/instituciji koja ima ECAI procjenu koja odgovara stepenu kreditne kvalitete 6 dodjeljuje se ponder rizika 150%, u skladu sa članom 60. stav (1) Odluke. Da li ova banka treba biti, u skladu sa članom 60. Odluke, u klasi „izloženosti prema institucijama“ sa ponderom rizika 150% ili u klasi „visokorizične izloženosti“ u skladu sa tačkom b) stav (5) člana 66. Odluke?
Odgovor FBA:	Shodno odredbi stava (5) člana 66. Odluke banka je u obavezi da procijeni izloženosti koje su povezane sa visokim rizikom, minimalno razmatrajući izloženosti u vidu finansiranja špekulativnih ulaganja u finansijska i nefinansijska sredstva, te izloženosti prema dužniku kojem je kreditnom procjenom odabranog ECAI dodijeljen ponder rizika 150%. U kontekstu člana 66. Odluke, za izloženosti prema dužniku kome je dodijeljen ponder rizika 150% shodno odabranom ECAI-u misli se konkretno na vlasnička ulaganja. Dakle, iz navedenog se da zaključiti da je banka dužna izvršiti procjenu minimalno navedenih izloženosti kako bi utvrdila postojanje visokorizičnih izloženosti. Nadalje, iz navedenog proizilazi da se predmetnom odredbom ne propisuje da svaka izloženost, npr. prema dužniku kojem je na osnovu kreditne procjene odabranog ECAI-ja dodijeljen ponder rizika 150%, odmah može smatrati i tretirati kao visokorizična izloženost. U primjeru koji je banka navela i ukoliko se radi o vlasničkom ulaganju, predmetna izloženost se raspoređuje u skladu sa članom 66. Odluke.

Tema:	Član 69. stav (1) tačka b)				
Broj pitanja:	15				
Pitanje banke:	Na koji se način primjenjuje pristup zasnovan na limitima (engl. <i>mandate-based approach</i>)? Zamolili bismo primjer izračuna po ovom principu radi jasnijeg razumijevanja.				
Odgovor FBA:	Shodno odredbi člana 69. stav (1) tačka b) Odluke, banka koja nema dovoljno informacija o pojedinačnim odnosnim izloženostima investicionog fonda može koristiti, između ostaloga, i pristup zasnovan na limitima u skladu sa utvrđenom investicionom politikom fonda i relevantnim propisima ili pristupu koji se zasniva na mandatu. Uzmimo za primjer, banka ima 10% udjela u investicijskom fondu čija je ukupna vrijednost imovine 300 hiljada KM na 31.12.. Prema prospektu koji je dostupan banci, fond može maksimalno uložiti po 40% u državne obveznice - ponder rizika 0%, obveznice pravnog lica bez rejtinga - ponder rizika 100% i obveznice „venture capital firm“ - ponder rizika 150%. Pristupom koji se temelji na mandatu, odnosno pristupom zasnovanim na limitima, u skladu sa utvrđenom investicionom politikom fonda i relevantnim propisima, banka će najveći dio svog ulaganja rasporediti u najrizičniji dio portfolija investicijskog fonda i tako redom do raspoređivanja ukupnog iznosa ulaganja. U nastavku je dat i tabelarni pregled.				
		Banka ima ulog od 10% u fondu	Koji je na 31.12.2022. godine uložio	Koji prema prospektu može maksimalno uložiti	Pristup koji se zasniva na mandatu
		Obveznice države 0%	100.000	40%	6.000
		Obveznice pravnog lica 100%	100.000	40%	12.000
		Obveznice „venture capital firm“ 150%	100.000	40%	12.000
	Ukupna vrijednost imovine fonda	300.000		30.000	
Područje:	Kapitalni zahtjev za operativni rizik				
Tema:	Član 109.				
Broj pitanja:	16				
Pitanje banke:	Razmotriti mogućnost usklađivanja tabele 16 relevantnog pokazatelja sa novom formom Bilansa uspjeha (BA 70.00). Naime, MRS/MSFI okvir propisuju nekoliko specifičnih pozicija za koje je neophodno osigurati tretman, te definisati da li se uključuju ispod navedene stavke bilansa uspjeha u relativni pokazatelj i u okviru koje				

	<p>stavke relativnog pokazatelja (osnovica za određivanje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) efekti modifikacije (BA 70.00 - 8.2. Neto dobiti/(gubici) od modifikacija finansijske imovine po amortizovanom trošku koje nisu rezultirale prestankom priznavanja), b) efekti promjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti (BA 70.00 - 8.4. Neto efekti promjene vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha), c) dobiti/gubici dugoročne nefinansijske imovine (BA 70.00 – redovi od 300 do 400), d) dobiti/gubici po osnovu umanjenja ulaganja u pridružene subjekte, zavisna društva i zajedničke poduhvate.
Odgovor FBA:	<p>Uzimajući u kontekst suštinu predmetnog člana, Agencija smatra neopravdanim da se Tabela 16. proširuje u cilju prilagođavanja iste pojedinačnim pozicijama obrasca BA 70.00. Suština predmetnog člana podrazumijeva da je istim jasno definisano šta se uključuje u izračun relevantnog pokazatelja u kontekstu kapitalnih zahtjeva za operativni rizik, a šta ne. S tim u vezi, evidentno je da su efekti modifikacija po definiciji relevantnog pokazatelja isključeni iz izračuna, efekti promjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata namijenjenih trgovanju koji se mjere po fer vrijednosti uključeni, te dobiti/gubici dugoročne nefinansijske imovine i dobiti/gubici po osnovu umanjenja ulaganja u pridružene subjekte, zavisna društva i zajedničke poduhvate isključeni iz izračuna relevantnog pokazatelja. Napominjemo da je odgovornost banke da pravilno računa relevantni pokazatelj u skladu sa odredbama Odluke.</p>
Područje:	Opće pitanje
Tema:	-
Broj pitanja:	17
Pitanje banke:	<p>Da li su odgođena poreska sredstva nastala po osnovu privremenih razlika na ime umanjenja vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine, rezervisanja za sudske sporove i sl. odbitna stavka kapitala? U kojim slučajevima odgođena porezna imovina ovisi o budućoj profitabilnosti, a u kojima ne? CRR regulativa u članu 48. propisuje prag koji je potrebno ispuniti da bi se predmetna stavka smatrala odbitnom stavkom kapitala, u suprotnom predmetna stavka se smatra dijelom RWA na koju se primjenjuje ponder u iznosu od 250%. Molimo da razmotrite mogućnost usklađivanja Odluke u ovom dijelu uvažavajući činjenicu da zbog kontinuiranog direktnog/indirektnog povećanja kapitalnih zahtjeva prema bankama, jer bi ovakav pristup u jednom dijelu omogućio nešto povoljniju poziciju regulatornog kapitala za većinu banaka.</p>
Odgovor FBA:	<p>Izuzev odgođene porezne imovine koja ne ovisi o budućoj profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika, uz ispunjavanje dodatnih uslova iz člana 11. stav (6) tč. a) do c) Odluke, ne priznaje se niti jedna druga vrsta odgođene porezne imovine na koju se može primijeniti ponder rizika. To znači da sva odgođena porezna imovina koja proizilazi iz primjene računovodstvenog i poreznog okvira u FBiH predstavlja odbitnu stavku od redovnog osnovnog kapitala. U skladu s navedenim, odgođena porezna imovina nastala</p>

	<p>po osnovu privremenih razlika na ime umanjenja vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine, rezervisanja za sudske sporove i sl. predstavlja odbitnu stavku kapitala.</p> <p>Sva odgođena porezna imovina čije korištenje ovisi o ostvarenju dobiti banke predstavlja odgođenu poreznu imovinu koja ovisi o budućoj profitabilnosti.</p> <p>U skladu sa svojom nadležnošću, a u cilju osiguranja sigurnosti i stabilnosti bankarskog sektora, rizika kojima su banke izložene, poslovnim modelima istih i sl., Agencija zadržava pravo da bude konzervativnija, te određene odredbe EU regulatornog okvira u ovom trenutku ne transponuje.</p>
Područje:	Uputstvo za bonitetno vrednovanje softvera za potrebe izračuna regulatornog kapitala
Tema:	Opće pitanje
Broj pitanja:	18
Pitanje banke:	Da li će se prikazani obračun amortizacije softvera primjenjivati samo na novonabavljene softvere od dana stupanja Odluke na snagu ili će banke morati primijeniti obračun na softvere u upotrebi – naglašeno je da se obračun treba uraditi za svaki softver pojedinačno?
Odgovor FBA:	Novi tretman nematerijalne imovine u obliku softvera primjenjiv je na obje navedene situacije. Dakle, i za sve one softvere koji nisu amortizovani već, odnosno one softvere koji ispunjavaju uslove, i za koje je amortizaciju softvera u bonitetne svrhe moguće izračunati. Ovdje je posebno potrebno naglasiti da se stupanjem na snagu ove Odluke, odnosno početka primjene odredbi vezanih za bonitetni tretman softvera, ne poništava period amortizacije softvera koji je već u upotrebi.
Tema:	Opće pitanje
Broj pitanja:	19
Pitanje banke:	Šta je period amortizacije u prudencijalne svrhe za softvere koji su u upotrebi već preko 3 godine?
Odgovor FBA:	Shodno odredbama Odluke i Uputstva za softver, ukoliko je softver već u upotrebi i za potrebe računovodstva amortizovan je više od 3 godine, banka je dužna puni iznos softvera, koji je priznat u bilansu stanja banke prema primjenjivom računovodstvenom okviru, tretirati kao odbitnu stavku redovnog osnovnog kapitala.
Tema:	Opće pitanje
Broj pitanja:	20
Pitanje banke:	Molimo za primjer obračuna za softver koji se već koristi 3 godine, odnosno gdje je inicijalni upotrební vijek bio duži od 3 godine (npr. 5 godina).
Odgovor FBA:	Shodno odgovoru na pitanje broj 19. ukupna vrijednost navedenog softvera predstavlja odbitnu stavku redovnog osnovnog kapitala.
Tema:	Opće pitanje
Broj pitanja:	21
Pitanje banke:	Kakav će biti tretman naknadnih ulaganja u softver koji je predmet bonitetnog vrednovanja softvera za potrebe izračuna regulatornog kapitala, da li se naknadno

	ulaganje smatra novim sredstvom za utvrđivanje iznosa propisanog članom 2., stavom (1), tačkom a)?
Odgovor FBA:	Svako novo ulaganje u imovinu u obliku softvera može imati različit period amortizacije, te shodno tome može podlijegati drugom bonitetnom periodu amortizacije.
Tema:	Opće pitanje
Broj pitanja:	22
Pitanje banke:	Navedeno je da se na preostalu vrijednost softvera, koja predstavlja razliku između neto knjigovodstvene vrijednosti softvera i vrijednosti koja predstavlja odbitnu stavku od redovnog osnovnog kapitala, primjenjuje ponder rizika 100%. Da li se navedena razlika treba informativno iskazati u okviru neke pozicije u obrascu C 04.00? Trenutno razumijevanje jeste da se razlika iskazuje u okviru obrasca C 02.00 unutar RWA za kreditni rizik (ostale izloženosti). Da li je razumijevanje adekvatno?
Odgovor FBA:	Razumijevanje banke je ispravno.